

Karcinom hrdla děložního představuje třetí nejčastější gynekologické nádorové onemocnění v České republice a je druhou nejčastější příčinou úmrtí na následky maligního onemocnění u žen ve věku 15 až 44 let v Evropě. V České republice je rakovina děložního hrdla diagnostikována každým rokem přibližně u tisíce žen, přičemž téměř 400 žen na toto onemocnění umírá.

Patogeneze tohoto nádorového onemocnění je multifaktoriální, přičemž zásadní roli hraje perzistující infekce rizikovými typy lidského papilloma viru-HPV, která je prokazatelná u přibližně 3-5% žen ve věku 35-40 let. Vzhledem k častému výskytu tohoto nádorového onemocnění je již řadu let zaveden sekundárně preventivní screening, zaměřený na detekci prekanceróz a časných forem invazivního karcinomu, které jsou velmi dobře terapeuticky ovlivnitelné.

Zásadním pokrokem posledních let je možnost primární prevence těchto onemocnění pomocí vakcíny proti HPV virům. Obě vakcíny dostupné na našem trhu jsou zaměřeny proti dvěma nejvýznamnějším typům HPV-typu 16 a 18, které jsou odpovědné za přibližně 70 % případů vysokého stupně cervikální dysplazie a karcinomu in situ. Účinnost těchto vakcín byla sledována v řadě randomizovaných, placebem kontrolovaných studií, ve kterých byla prokázána vynikající imunogenita vedoucí k serokonverzi prakticky u všech očkovaných osob. Především byl ale u očkovaných osob prokázán snížený výskyt závažných prekanceróz děložního hrdla. Snížení incidence cervikálních lézí bylo nejvíce patrné ve skupině pacientek, které před zahájením nebo v průběhu vakcinace nepřišly do kontaktu s patogenními HPV viry, proti kterým je vakcína zaměřena.

Na základě klinických dat byla distribuce těchto očkovacích látek zahájena v celé řadě zemí včetně ČR. Je nepochybné, že možnost individuální ochrany je významným krokem v prevenci karcinomu děložního hrdla. Z hlediska celopopulačního efektu však k poklesu incidence cervikálního karcinomu může vést jen vakcinace plošná, tedy zařazení profylaktické HPV vakcinace do celostátních vakcinačních programů, pravděpodobně cílených na populaci dívek před koitarche.